

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 30/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om beaktande av arbetstagarens arbetspensions- försäkringsavgift och löntagares arbetslöshets- försäkringspremie i fråga om vissa dagpenning- ar

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2008 en proposition med förslag till lag om beaktande av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie i fråga om vissa dagpenningar (RP 125/2008 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Esko Salo, social- och hälsovårdsministeriet
- planerare Pirkko Peltonen, Folkpensionsanstalten
- expert Juhapekka Suutarinen, Finlands Näringsliv
- biträdande direktör Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- social- och hälsovårdspolitisk ombudsman Riitta Työläjärvä, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf.

Dessutom har Akava ry och Företagarna i Finland lämnat skriftligt utlåtande.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att det stiftas en lag om beaktande av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie i fråga om vissa dagpenningar.

I fråga om de dagpenningförmåner som beräknas på grundval av en persons lön ska på samma sätt som under tidigare år en andel som motsvarar arbetstagares arbetspensionsförsäkrings-

avgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie dras av från arbetsinkomsten eller en förmån. Avdraget föreslås vara 4,5 procent 2009.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sedan 1993 har löntargarna betalat en pensionsavgift och en arbetslöshetsförsäkringspremie på sin lön. De har tillsammans varierat mellan 3,2 och 6,1 procent. Den negativa effekten för inkomsterna har årligen beaktats i dagpenningarna genom en temporär lag om ett kalkylerat avdrag. Avdraget betyder att sjuk-, föräldra-, rehabiliterings-, arbetslöshets- och utbildningsdagpenningen, men också ersättningen vid alterneringsledighet minskar. Därmed får de som inte är med i arbetslivet sämre ekonomi.

Social- och hälsovårdsutskottet refererar till tidigare sammanhang där utskottet har ansett att det behövs en permanent lag om kriterierna för dagpenningarna. Om undantagsbestämmelserna slopas blir dagpenningssystemet genomskinligare och motsvarar behovet att förenkla och förtydliga socialskyddssystemet.

När det procentuella avdraget försvinner, ökar sjukförsäkringsutgifterna med cirka 56 miljoner euro och utgifterna för arbetslöshetsersättningar, alterneringsledighet och utbildning med ungefär 26 miljoner euro. Utgiftsökningen kräver att sjukförsäkringsavgiften för arbetstagarna och sjukförsäkringspremien för de försäkrade höjs med 0,04 procentenheter och arbetslöshetsförsäkringsavgifterna och arbetslöshetsförsäkringspremierna med 0,02 procentenheter. Ändringen påverkar inte statens utgifter.

Kommittén för en översyn av den sociala tryggheten eftersträvar enligt regeringen en lösning på frågan hur arbetspensionsförsäkringsavgiften och arbetslöshetsförsäkringspremie för arbetstagare ska beaktas i förmånerna. Det behövs snabbt permanenta regler som anger enligt vilka kriterier dagpenningarna ska bestämmas, påpekar utskottet.

Det föreslagna avdraget på 4,5 procentenheter bygger på kalkylen att arbetspensionsavgiften stiger med 0,2 procentenheter, alltså är 4,3 procent, och att arbetslöshetsförsäkringspremi-

en sjunker med 0,14 procentenheter, alltså är 0,2 procent av lönen. Avgiften och premien är ännu inte fastlagda och utskottet föreslår därför att 1 § ändras. År 2009 ska högst det sammanlagda beloppet för arbetspensionsförsäkringsavgiften för arbetstagare under 53 år och arbetslöshetsförsäkringsavgiften för löntagare under 53 år dras från den arbetsinkomst, den försäkringslön eller den förmån som dagpenningen grundar sig på, dock högst 4,5 procent. Efter att avgifterna fastställts ska avdragen från dagpenningarna presenteras genom förordning från social- och hälsovårdsministeriet med stöd av 2 §.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår utskottet vördsamt

att lagförslaget i övrigt godkänns enligt propositionen utom 1 § med följande ändringar:

1 §

Om det i lag eller förordning bestäms att det i beloppet av dagpenning eller motsvarande förmån ska beaktas de arbetsinkomster som en person fått i ett anställnings- eller tjänsteförhållande eller den försäkringslön som avses i 72 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), skall år 2009 från dessa arbetsinkomster, försäkringslönen eller från förmån som utbetalas avdras det sammanlagda beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift enligt första meningen i 153 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare, som fastställts för 2009, och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie enligt 18 § 1 mom. i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998), som fastställts för 2009, dock inte mer än 4,5 procent.

Helsingfors den 25 november 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /cent
Arja Karhuvaara /saml
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /saml
Håkan Nordman /sv
Päivi Räsänen /kd
Anni Sinnemäki /gröna
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION

Motivering

Genom propositionen förlängs den speciallag som har funnits sedan 1993 och tillåter att dagpenningarna inom socialförsäkringen skärs ner. Avdraget har varierat mellan 1,5 och ungefär 5 procent. För 2009 föreslås avdraget vara 4,5 procent.

Detta procentuella avdrag som sänker de inkomstrelaterade förmånerna infördes under den ekonomiska krisen på 1990-talet av akuta sparskäl. Nu kan man inte längre åberopa sådana skäl, men trots det tillämpas avdraget fortfarande som ett slags dolt avdrag.

Avdraget motiveras med arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringsavgift. Det finns dock inga hållbara kriterier för den typen av "solidaritet". I Finland är de lagstadgade ersättningarna för inkomstbortfall i socialförsäkringen låga sedan de skärs ner på 1990-talet. Dagpenningar betalas ut till de försäkrade av den anledningen att de inte kan arbeta, men dagpenningarna täcker inte inkomstbortfallet fullt ut. På grund av det procentuella avdraget minskar inkomsterna ytterligare för de

som är sjukskrivna länge vid sjukdom eller olycksfall, personer med föräldraledighet och arbetslösa arbetssökande.

Enligt propositionen ökar utgifterna 2009 för sjukförsäkringen med 56 miljoner euro och utgifterna för arbetslöshetsersättningarna med cirka 26 miljoner euro, om det procentuella avdraget slopas. För bättre kontroll över finansieringen av socialförsäkringen kunde avdraget avskaffas gradvis, till exempel enligt en separat tidsplan.

I flera betänkanden har social- och hälsovårdsutskottet krävt att nedskärningarna ska slopas. Dessutom har utskottet ansett det nödvändigt att dagpenningarna inom socialförsäkringen ska bygga på permanent lagstiftning. Trots de årligen återkommande kraven ska den ettåriga speciallagen nu stiftas för sjuttonde gången.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslaget avvisas.

Helsingfors den 25 november 2008

Marjaana Koskinen /sd
Satu Taiveaho /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd

Päivi Räsänen /kd
Erkki Virtanen /vänst